

онално-ромънско, антигръцко движение ще прояви и този пръснато живещъ и забравенъ малъкъ народъ. Въ 1862 г. Апостолъ Маргаритъ, македонецъ, получилъ образованието си въ Букурещъ, основалъ въ Влашка-Клисура (Костурско) първото македоно-ромънско училище. Отъ патриаршията се получила заповѣдъ да се затвори училището, а учителитъ да се изгонятъ. Влахо-клисурцитъ, обаче, решително се противопоставили и следъ седемъ-годишна борба възтържествували. Сжщото това движение скоро обхванало и влашките села около Перистеръ и при Пиндъ; отъ съчувствие къмъ ромънитъ, власитъ се присъединили къмъ българитъ противъ гръцитъ¹⁷.

Най-главниятъ борецъ въ Македония за българскитъ интереси билъ пламенниятъ *Димитъръ Миладиновъ* отъ Струга. Следъ като получилъ образованието си въ гръцкия лицей въ Янина, той учителствувалъ въ много македонски градове и неуморно залѣгалъ, срѣдъ постоянни преследвания, да се въведе български и църковно-славянски езикъ въ училищата и въ църквитъ на родината му. Въ 1858 г. постѣпилъ за учителъ въ гр. Кукушъ, гдето по негово настояване въ църквата била въведена славянска литургия. Недостойниятъ владика Мелетий (род. 1822 г. въ Кизикъ) въ негово лице срещналъ такъвъ противникъ, че както разказватъ, фанариотитъ се видѣли принудени въ 1859 г. да го отстранятъ. Обаче, вече въ 1860 г. Мелетий билъ назначенъ за владика въ самия Охридъ, гдето той станалъ още по-разпуснатъ. Миладиновъ, който лѣтото на 1861 г. прекарвалъ съ семейството си въ Струга, билъ по оплакванията на раздразнения владика заловенъ като държавенъ престѣпникъ и въ окови откаранъ въ Цариградъ. По-малкиятъ му братъ Константинъ (род. 1829 г.), следъ като свършилъ наукитъ си въ атинския университетъ, тъкмо по него време завършилъ печатането на събранитъ отъ двамата братя български народни пѣсни; разносцитъ по печатането взелъ върху себе си епископъ Щросмайеръ. За да спаси брата си, Константинъ побързалъ да заміне за Цариградъ. Въпрѣки предупрежденията, той споходилъ Димитрия въ затвора, отъ който той самъ не излѣзълъ вече. Епископъ Щросмайеръ чрезъ австрийския посланикъ ходатайствувалъ да бждатъ освободени отъ затвора двамата нещастници; руското правителство отъ своя страна се присъединило къмъ това ходатайство. Портата издала заповѣдъ двамата Миладиновци да бждатъ освободени, но фанариотитъ я изпреварили, като подкупили хора да отровятъ двамата братя (10 и 12 януарий 1862 г.)¹⁸.

Въ 1864 г. страданията на раята се засилили съ още една беда, живо напомняща срѣдновѣковнитъ злоупотрѣбления. Следъ 24-годишна борба руситъ покорили цѣлия Кавказъ. По настояването на полскитъ агенти черкезитъ заминали за Турция. Около половина милионъ души се преселили въ Мала-Азия и въ България; Портата ги поселила край Балкана, Дунава и особено надлъжъ по сръбската граница, та тѣ, заедно съ албанци и татари, да се изправятъ като стена между едноплеменнитъ сърби и българи. Гладъ, тифусъ и сипаница изтрѣбили повечето отъ преселницитъ още по пжтя, въ пристанищата и по друмоветъ. Българитъ, които едва-едва се били свързали отъ татарското поселване, наново били принудени пакъ да строятъ кѣщи и да отсѣпватъ части отъ земитъ си за новитъ си много по-многобройни „гости“, безъ да получатъ за това нито най-малко възнаграждение. Остатъцитъ отъ този разбойнишки народъ, поради слабостта на правителството, до недавна още бѣха бичъ за земледѣлцитъ и ужасъ за търговскитъ кервани.

Въ сжщото време били предприети реформи въ провинциалната администрация. Вмѣсто малкитъ пашалѣци, били въведени голѣмитъ *вилаети*. Всички крайдунавски пашалѣци, по-нататкъ Софийскитъ и Нишкиятъ — територия почти равна на старобългарското царство презъ последнитъ го-